

Picasso retratista

Al Museu Picasso, de Barcelona, es pot veure, des del 16 de març fins al 25 de juny, una gran exposició de més de vuitanta obres —pintures, dibuixos, esculpures, gravats— dedicada exclusivament a la faceta retratística de Pablo Picasso, el monstre, el més gran pintor del segle XX, per damunt de qualsevol altre imaginable.

La mostra és un recorregut pels retrats de Picasso des de la seva quasi infantesa fins a la seva ancianitat, fruit tots del seu talent enorme, de la seva prodigiosa capacitat de reinventar-se sense deixar mai de ser ell mateix, de la seva independència de criteri libèrrima, que el portà a utilitzar en cada moment l'estil que creia més convenient, encara que no fos el que tocava fer, perquè en el fons crec que estava convençut que sabia que "el que tocava" era ell qui ho definia més que ningú altre.

Des del retrat de *La tia Pepa* (Barcelona, Museu Picasso) que està fet amb una profunditat que se sobreposa a la sapiència pictòrica en que està concebut, impròpia dels 15 anys que tenia l'autor quan el pintà, fins a l'autoretrat terrible de 1972 (col·lecció particular), l'any abans de la seva mort, on sintetitza la seva fisonomia de manera gairebé simiesca, sense deixar de captar perfectament la seva expressió real, es passa per tota mena d'etapes que contenen exemples extraordinaris. Com que aquesta exposició es va veure abans a Londres, a la National Portrait Gallery, de l'octubre al febrer prop passats, hi ha obres aquí que no es van veure allà i viceversa, però al catàleg s'hi recullen totes.

A *Poeta decadent* (Museu Picasso, Barcelona) del 1900, retrata amb humor molt fi Jaume Sabartés recreant molt convincentment una composició simbolista. Al retrat de *Gustave Coquirot* (París, Centre Pompidou) de l'any següent, mostra aquell colorisme esclatant que posarà fi abruptament al viratge radical

Dalt, *Bibi-la Purée*, de 1901; baix, *Retrat de Jacqueline amb mocador negre*, de 1954.

de l'època blava. El retrat de *Daniel-H. Kahnweiler* (Art Institute of Chicago), del 1910, és una obra mestra del cubisme i una icona de l'avantguardisme. El *Retrat de Stravinsky de perfil* (1920, col·lecció particular) és un prodigi de concisió en llapis, dins l'estil *neoclàssic*, que

té un cim suprem en l'oli d'*Olga Picasso* (col·lecció particular) del 1923. A una altra de les seves dones, Marie-Thérèse Walter, la pot retratar cap al 1930 amb una delicadesa *neoclàssica* (col·lecció particular), i el 1938, en canvi, en la tradició cubista (col·lecció J. Tomilson Hill). El 1957 retratarà un altre compositor, *Francis Poulenc* (Musée Picasso, París), amb un concepte semblant al del retrat de Stravinsky, però introduint-hi una distorsió de les formes que donen una imatge del personatge molt més expressiva i irònica, que lliga amb l'estil musical del Grup dels Sis a què pertanyia el músic. El retrat de *Sylvette* (Zurich, Fund. H. Looser) de 1954, fet en metall retallat, doblegat i pintat, aporta un nou concepte original, mentre que el coetani *Jacqueline amb mocador negre* (col·lecció particular) està fet amb un criteri diferent: una estilització elegantíssima del figurativisme més serè.

I tantes obres més podríem esmentar, la genialitat de les quals aconsegueix fins i tot fer-nos oblidar que no era un home perfecte, i que va arribar a caure en la llogoteria de retratar Stalin el 1953, en un dibuix que només surt al catàleg en la seva reproducció a "Les Lettres Françaises". El càstig va ser que li va sortir un ninotet insubstantial, i que no va agradar gens als il·lustres *sicutes* del dictador, que el tenien per un semidéu.

Només faré un parell d'observacions a la tria, que podran semblar subjectives però són objectives. Hi trobo a faltar dos retrats, que són al mateix Museu Picasso nostre, i que per tant no costava res haver-los-hi posat: el d'Anglada-Camarasa, del 1900, perquè ell va ser qui, en la seva exposició a la Sala Parés d'aquell any, obrí els ulls de Picasso a la modernitat més extrema de París, on Anglada ja vivia i havia iniciat la seva gran època de triomf internacional; i la d'Emili Fontbona, del 1902, que, a part de ser besoncle meu, va ser, entre més coses, qui ensinistrà Picasso en l'art de l'escultura. Com és sabut, va ser també un altre dels seus grans mitjans d'expressió artística.